

Stručni rad

EKOLOZI U 1. RAZREDU

Petra Peternelj, diplomirana odgojiteljica predškolske djece
Osnovna škola Železniki, Slovenija

Sažetak

U 1. razredu smo puno aktivnosti posvetili ekološkoj svijesti kopna. Naš planet se zove Plavi planet, zbog toga je ispravno da djecu također osvijestimo i o očuvanju rijeka, mora i oceana. Djeca su dobila na poklon slikovnicu „Stogodišnja riba Alba“. Riba Alba zahvalna je djeci što se na otoku brinu o čistoj rijeci koja se slijeva u more i što su zabranili plastične vrećice i razvrstavaju otpad. Time su spasili koraljni greben, koji je bio njezin dom više od jednog stoljeća. Djeca su došla na ideju da dramatiziraju priču iz slikovnice o spašavanju oceana, te da je izvedu učenicima drugih razreda i djeci iz vrtića. Time bi doprinijeli njihovom podizanju ekološke svijesti. Izradili su ručne lutke morskih životinja, ribu Albu i koraljni greben.

Ključne riječi:

stogodišnja riba Alba, koraljni greben, plastične vrećice, papirnate vrećice, ručne lutke, razvrstavanje otpada, igra uloga.

1. UVOD

Svjesna sam da kao odgajatelji i učitelji imamo važnu odgojnu ulogu u podizanju svijesti djece o odgovornom ponašanju prema prirodi i da puno doprinosimo kako bi briga o okolišu postala dio njihovog svakodnevnog života.

Mislim da je važno da djeci u predškolskom, a kasnije i u školskom razdoblju, ponudimo što više aktivnosti kroz koje mogu prepoznati i pronaći rješenja o tome što oni kao pojedinci, malim koracima, mogu učiniti kako bi održavali uredno, lijepo i zdravo okruženje:

- brinuti o otpadu, razvrstavati ga,
- štedjeti vodu, energiju, papir,
- brinuti o biljkama i životinjama,
- koristiti manje plastičnih proizvoda...

Aktivnim radom, osim znanja, dijete također stječe i vrijednosti koje će ga pratiti kroz život. U 1. razredu PŠ Selca ove godine provodimo ekološki projekt „Naš zeleni otok“. Kako bi učenici svoje stečeno znanje o ekologiji osvijestili i prenijeli drugima, odlučila sam njihovu ekološku svijest nadograditi slikovnicom naziva „**Stogodišnja riba Alba**“, autorice Lare Hawthorne. Slikovnica s ekološkom problematikom upoznat će ih s problemom onečišćenja oceana na nenametljiv način, a ujedno će ih i potaknuti na razmišljanje, pronalaženje rješenja i time posredno na podizanje ekološke svijesti.

2. PRIMJER PRIMJENE SLIKOVNICE S EKOLOŠKIM SADRŽAJEM NA NASTAVI

U 1. razredu smo puno aktivnosti posvetili ekološkoj svijesti kopna. Napravili smo zeleni otok. Budući da se naš planet zove Plavi planet, ispravno je da djecu također osvijestimo i o očuvanju rijeka, mora i oceana. Djeca su dobila na poklon slikovnicu „Stogodišnja riba Alba“. Riba Alba zahvalna je djeci što se na zelenom otoku brinu o čistoj rijeci koja se slijeva u more, što su zabranili plastične vrećice i što razvrstavaju otpad. Time su spasili koraljni greben, koji je bio njezin dom više od jednog stoljeća. Djeca su došla na ideju da dramatiziraju priču iz slikovnice o spašavanju oceana, te da je izvedu učenicima drugih razreda i djeci iz vrtića. Time bi doprinijeli njihovom podizanju ekološke svijesti. Izradili su ručne lutke morskih životinja, ribu Albu i koraljni greben.

U nastavku želim predstaviti aktivnosti koje su međupredmetno povezane:

- slovenski jezik – pripovijedanje, igra uloga,
- poznavanje prirode – ekologija,
- likovna umjetnost – izrada ručnih lutaka od čarapa.

2.1. UVODNI DIO NASTAVNOG SATA

Učenike pozovem da legnu na pod, zatvore oči i prepuste se glazbi – zvukovima morskih valova (sami pogađaju što su slušali). Sljedeći put prepuštaju se valovima koji ih pomiču gore-dolje – učenici pokretima ilustriraju kako valovi pomiču njihova tijela. Tijekom „valova“ svi zajedno držimo plavu ceradu koja prikazuje more te je spuštamo i podižemo kao da se radi o morskim valovima. Na ceradu polako odlažem otpad (otpadnu ambalažu, limenke, plastični pribor, čaše, plastične vrećice...).

Slika 1. Učenici prikazuju morske valove dok slušaju glazbu.

Učenici su me začuđeno promatrali. Prestali su se kretati i odmah su mi rekli da to ne smijem raditi, da to ne bacamo u more i da smeće bacim gdje mu je mjesto (u odgovarajuću kantu, kontejner...). Slijedi razgovor o tome jesu li ikad primijetili odbačeni otpad u moru, rijekama, jezerima. Naravno, potvrdili su. Strašne stvari se također događaju u vodenom svijetu ribe Albe. Učenici su sa zanimanjem slušali. Osjetili su da ih opet čekaju važni zadaci.

2.2. SREDIŠNJI DIO NASTAVNOG SATA

Učenicima sam ispričala priču uz ilustracije, različitu intonaciju, s oduševljenjem, čuđenjem. Ovo je priča o stogodišnjoj ribi Albi. Živi na koraljnom grebenu i tijekom godina je vidjela koliko se ocean promijenio. Na grebenu se počinju pojavljivati čudni predmeti, a žive boje počinju blijedjeti. Jednog dana Alba shvati da je ostala sama...

Slika 2. Učenici pažljivo slušaju priču.

Usljedila je emotivna stanka. Već tijekom pripovijedanja primijetila sam pojedine učenike kako su se uživali u ulogu ribe Albe. Sretan završetak priče donekle ih je smirio. Međutim, slijedila su pitanja:

- Je li se to doista dogodilo?
- Zašto su ljudi bacali otpad u vodu i uništili dom ribe Albe?
- Kakav je zapravo koraljni greben? Počinje li stvarno blijedjeti?

Učenicima sam pokazala globus, provjerili smo koliki je dio Zemljine površine prekriven vodom. Koliko je važno da osim o kopnu također brinemo i o oceanima.

Pogledali smo videosnimku koraljnog grebena, kakav bi trebao biti i kako polako mijenja boju zbog zagađenja.

Potaknula sam učenike da razmisle o tome kako bi mogli pomoći ribi Albi i kako problem zagađenja mogu predstaviti drugima. Predstavili su rješenja:

- Napravili bismo piktograme i postavili ih po školi:
Ne bacaj otpad u vodu! Ne koristi plastične vrećice! Očistimo naše obale!
Razvrstavaj otpad!
- Priču o ribi Albi mogli bismo također izvesti i drugim razredima u školi. Na taj način bi važnu poruku koju riba Alba prenosi nama prenijeli drugoj djeci.
- Za dramatizaciju bismo izradili lutke i koraljni greben.

Usljedila je likovna aktivnost. Odlučili smo napraviti koraljni greben prije i poslije onečišćenja. Obojili smo dvije vrtne tkanine. Jednu u plavu, a drugu u sivu boju. Tkaninu smo objesili na pano.

Učenici su od kartona dobili makete koralja, školjki, morskih zvijezda i morske trave. Makete su obrisali i obojili u živopisne i šarene boje, a pojedine i u nijanse sive i smeđe. Svoje radove su izrezali i pričvrstili na pano. Šarene na plavu tkaninu, a sive, crne i smeđe na sivu.

Slika 3. Učenik boji maketu koralja.

Slika 4. Učenici lijepe izrađene koralje na tkaninu.

Grupa učenika napravila je grad: kućice iznad obale oslikali su voštenim bojama, a vjetrenjače su nacrtali za iskorištavanje energije vjetra.

Slika 5., 6. Učenici izrađuju grad iznad koraljnog grebena i ribice od čarapa.

Od čarapa, koje su učenici donijeli od kuće, napravili smo ribice. Glavna riba Alba izrađena je od kartona. Postavili smo pozornicu za našu dramatizaciju.

Slika 7. Učenici su postavili pozornicu za dramatizaciju.

2.3. ZAVRŠNI DIO NASTAVNOG SATA

Slikovnicu o Stogodetnoj ribi Albi ponovno su ispričali uz ilustracije. Podijelili smo uloge i izveli priču.

Slika 8., 9.: Učenici izvode priču o stogodišnjoj ribi Albi.

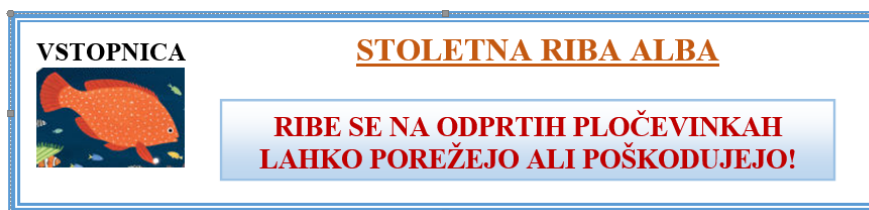
Učenici će se predstaviti i drugim razredima, također ćemo pozvati i buduće prvašice iz vrtića. Na kraju dramatizacije predstaviti će također svoje piktograme za koje žele da ih svi učenici zapamte te da ih se pridržavaju jer jedino na taj način će svaki pojedinac moći doprinijeti očuvanju oceana. Izravno će ih potaknuti da čine velike stvari malim koracima kako bi spasili naš plavi planet: Koristi manje plastičnih proizvoda! Pomozi u brizi za obalu! Recikliraj i ponovno upotrijebi proizvode! Ne izlijevaj opasne kemikalije u odvođe!

Učenici koji već čitaju, na kraju predstave će pročitati zaključak iz slikovnice o stogodišnjoj ribi Albi. Učenici su shvatili da je ovaj zaključak molba ribe Albe, zato su je napisali na poledinu ulaznica koje su pripremili za predstavu.

Varujmo oceane: plastika, ki jo uporabljamo skoraj vsak dan, je lahko koristna. Toda, ko jo zavržemo, lahko postane škodljiva za naše okolje. Ni razgradljiva, kar pomeni, da ne razpade na drobne delce kot drugi materiali, nespremenjena lahko ostane na stotine let.

Slika 10. Druga strana ulaznice koju su učenici izradili za dramsku igru o stogodišnjoj ribi Albi.

Na prvoj stranici ulaznica napisali su rečenice: Plastika koja dospije u ocean šteti morskim životinjama! Kitovi i kornjače mogu pojesti plastične vrećice jer one na prvi pogled izgledaju kao meduze! Manje životinje mogu se zadaviti slamkom, a ribe se mogu porezati ili ozlijediti otvorenim limenkama!

Slika 11. Primjer prve stranice ulaznice koju su izradili učenici za dramsku predstavu o stogodišnjoj ribi Albi.

3. ZAKLJUČAK

U svim aktivnostima učenici su rado sudjelovali, bili su kreativni i maštoviti. Slikovnica o stogodišnjoj ribi Albi na njih je ostavila snažan emotivni utjecaj. Njezina sudbina neke je vidno šokirala i iznimno motivirala za daljnje aktivnosti. S učenicima smo znanje koje su imali o održavanju čistog okoliša i prirode nadogradili znanjem o zaštiti oceana. Najviše su bili ponosni na činjenicu da su svoja saznanja o spasu Plavog planeta kroz igru uloga uspjeli prenijeti drugim učenicima u školi. Primijetila sam da su učenici koji su došli na predstavu bili puno otvoreniji za prihvaćanje novih spoznaja o spašavanju mora i oceana jer su im znanje i spoznaje prenosili vršnjaci, a ne odrasli. Učenici su stekli iskustvo vršnjačkog dijaloga i tako razvili socijalne kompetencije. Saznanje da je u prenošenju znanja odnos učenik – učenik u određenim sadržajima učinkovitiji od odnosa učitelj – učenik sigurno će upotrijebiti ubuduće u radu s učenicima, jer spomenuta metodologija rada također ima značajan utjecaj na održivi razvoj u području ekologije.

4. LITERATURA

[1.]Hawthorne, L. (2019). Slikovnica „Stoljetna riba Alba“.

[2.]<https://otroski.rtvsllo.si/infodrom/prispevek/759>: Veliki koralni greben ogrožen.

[3.]Audiosnimka – zvuk morskih valova – vlastita arhiva.